

نام کتاب: دوبیتی های طنز گیلکی لاکو... مئری جان! (شامل: ۴۰ دوبیتی)

شاعر: داوود خانی لنگرودی

زبان: گیلکی؛ گویش شلمانی

تعداد صفحه: ۴۲

مبلغ: رایگان

مشخصات کتاب: الکترونیکی و بصورت PDF با قابلیت جستجوی کلمات توسط نرم افزار پی دی اف

ساز Foxit DPF

تاریخ انتشار: چهارم اردیبهشت ۱۳۹۵ خورشیدی

نشانی دانلود فایل صوتی:

دانلود فایل صوتی دوبیتی های گیلکی طنز لاکو مئری جان داوود خانی لنگرودی

وبلاگ شاعر: دلتای سپیدرود داوود خانی لنگرودی به نشانی:

<http://dkhlangeroodi.blog.ir>

مجموعه ی دوبیتی های طنز گیلکی لاکو... مئری جان! که شامل چهل قطعه می باشد، جز دو سه قطعه، مابقی دوبیتی ها در نیمه سوم فروردین ماه سال ۱۳۹۵ سروده شده است.

حال و هوای دوبیتی های بیشتر از زبان پسری است که از ویژگی های دختر، خاطرخواه و نامزدش با مادرش سخن می گوید و لذا در تمامی این دوبیتی ها، واژگان " لاکو" و "مئر" یا همان "مئری"؛ "مئری جان" و بالعکس "جان مئری" آورده شده است. اصلاً نام کتاب " لاکو... مئری جان" انتخاب شده است.

در این مجموعه، بدون آن که نیت و برداشت خاصی در میان بوده باشد، نام برخی مکان ها نیز آورده شده است.

هر صفحه، با یک دوبیتی، و برگردان آن به فارسی همراه شده است. علاوه بر این، لینک فایل صوتی این کتاب نیز در صفحه ی اول کتاب آورده شده و پیشنهاد می گردد نسبت به دریافت آن اقدام نمایید تا در خوانش با مشکل مواجه نگردید. فایل صوتی، شامل تمامی چهل دوبیتی به ترتیب دوبیتی های مندرج در کتاب می باشد.

متأسفانه گیلکی از رسم الخط واحد و یکسانی برخوردار نیست و واژگان و افعال گیلکی در مناطق مختلف با گویش های متفاوتی تلفظ می شود.

در هنگام سرودن این مجموعه یار همیشگی ام، کتاب فرهنگ گیل و دیلم زنده یاد محمود پاینده لنگرودی در کنارم بود. صادقانه بگویم، اگر این اثر گرانبها را که سال ۱۳۶۶ خورشیدی روانه ی بازار کتاب نمی کردند، هرگز به سراغ سرودن شعر گیلکی نمی رفتم...

بی هیچ سخن؛ محمود پاینده لنگرودی از نوابغ تاریخ و ادبیات گیلان و زبان گیلکی می باشند.

یادش گرامی.

۱

لَاکُو تَنهَا بومه شَلَمَان رُوخَانَه
بَدِئِم دَس وَاچَه و دِیل نَاگِرَانَه
بَگوتَم: کِی بیئِم زَن خَازِی؟ بئوتَه:
مِی مَتر مَ خَئِن بَدَا خُو دودَمَانَه!

برگردان:

دخترک تنها (کنار) رودخانه ی شلمان آمد

دیدم دستپاچه و نگران است

گفتم: کی به خواستگاری بیاییم؟ گفت:

مادرم مرا می خواهد به ازدواج قوم و خویششان درآورد!

۲

نِگَا بَئوَدِم هَآلی دَارئوَن تِیْتَه
بَنفِشِه بو حِیَاطَ مِئِن فِیپِیْتِه
حَلِه خُئْسَم بی یِم تی دَسَّ بی رَم،
هوا فوری دَپِیْت؛ وارون دَگِیْتِه!

برگردان:

نگاه به شکوفه درختان آلوچه کردم
بوی بنفشه در حیاط پیچیده بود
تازه می خواستم بیایم دستت را بگیرم
هوا ناگهان منقلب شد و باران درگرفت!

۳

لاکوی دیوشلی ایسه مئری جان!
خانه؛ کولوش گلی ایسه مئری جان!
جول ئون سورخه، نگوا مو راسه ویتنه،
به رنگ آشکلی ایسه مئری جان!

برگردان:

دخترک دیوشلی ست مادر جان!
خانه (ی دخترک)؛ کاهگلی ست مادر جان!
گلگونه های دخترک سرخ است، مگو! گیسوان را از وسط فرق انداخته،
و به رنگ طلایی روشن (اشکلی) ست مادر جان!

توضیحات: دیوشل: از روستاهای لنگرود. / آشکل: ساقه های برنج که به رنگ زرد طلایی ست.

۴

ندئشته بون شئون خئنی ببورم
مره بیته جنون، خئنی ببورم
هچین حق سآی نؤنین جان مئری!
لاکو؛ هر جور ببون، خئنی ببورم!

برگردان:

شگون نداشته باشد باید ازدواج کنم
مرا جنون گرفت است باید ازدواج کنم
بی جهت تلاش نکنید مادر جان!
هر طور شده است باید با دختره ازدواج کنم!

۵

بَرارِ پَاجِ کاسِ آقاکِ گامیشِ بَآنِ
بیِ بالانِ؛ دوجنّهِ اسپانّهِ پالانِ
بشیمِ زنِ خازی، یَتّهِ لاکوِ دَنّه
دَسِ و دَسِ پرِ دَنّهِ لاکو، مَئریِ جان!

برگردان:

برادر کوچک کاس آقای گامیش بان
(که در) بی بالان (کلاچای) پالان دوز اسبان است
برویم خواستگاری تنها دخترش
مادر جان! دختر قابل و هنرمندی ست!

۶

مئری جان! اوی مئری جان! اوی مئری جان!
خئسم زن بـبورم جی شهر لاجان
گوتی: لاجانی لاکو کله خوسه
مره تی حرف جی بـئودی پشیمان!"

برگردان:

مادر جان! ای مادر جان! ای مادر جان!
می خواستم زن از لاهیجان بگیرم
می گفتمی زن لاهیجانی
مرا با حرف خود پشیمان کردی!

کله خوس: دختر تر تمیز و آرایش کرده و ددري.

یک ترانه قدیمی: " لاجون لاکو کله خوس - بشو به حمبوم د خوس... "

۷

لاکو دامان دگودای لاچ لنگر
تلاز سر تووادای پا رو پا سر
بشین می واسه زن خازی مئری جان!
ویریس پئر! جا سر جی، خاخو پئر!

برگردان:

دختره دامان پر نقش و نگار پوشیده است
بالای تراز پا روی پا انداخته است
بروید خواستگاری مادر جان!
بلند شو از جایت بابا! خواهر بجنب!

لاچ لنگر: پر نقش و نگار

۸

دُرُسّه بی جِهّاز ایسه مَئری جان!
لاکو، خَفْتی میجاز ایسه مَئری جان!
ولی با این همه، می دیل بَـنِیشه
لاکو، میجیک ° دراز ایسه مَئری جان!

برگردان:

درسته که بی جهّاز است مادر جان!
دختره، غشی و صرعی است مادر جان!
ولی با این همه، دلنشین و تو دل برو است
دختره، مژه دراز است مادر جان!

لاکو چشمان؛ دو ته انگور خوشه
لاکو غمزه یه روز مئری! م کوشه
بمیرم مو خودا! تکلیف چیه؟
لاکو اسلک مچه کی خئن فدوشه!؟

برگردان:

چشمان دختره، چون خوشه های انگور
غمزه ی دختره یک روز مرا خواهد کشت
(اگر) بمیرم خدایا! تکلیف چیست؟
لب های دختره را چه کسی خواهد نوشید!؟

توضیحات: صرف فعل " کوشه " به معنی " می کشد " در مصراع دوم، به گویش
گالشی آورده شده است.

اسلک یا همان کاس کولی: از ماهیان کوچک و ظریف و زیبای دریای خزر و رودخانه
های شمال می باشد. اسلک مچه: کنایه از لب معشوق

۱۰

لاکو تهرانی ایسه جان مئری!
هشئون-واشانی ایسه جان مئری!
ولی با این همه فیس و ایفاده
م وه، جان جانی ایسه جان مئری!

برگردان:

دختره تهرانی ست جان مادرا!
اهل ناز و غمزه است جان مادرا!
ولی با این همه ادا و اطوار
کشته مرده ام است جان مادرا!

۱۱

اونی که خـئسمه سرچیری بو
تره یاد که هـنه مـئر؟ چادری بو
یه روز لاکو، لباس خانسه همره،
بدئم - ایشه بنه! - ، عیب جری بو!

برگردان:

اونی را که می خواستم سرچیری بود
یادت که می آید مادرا! چادری بود
یک روز دختره را با لباس خانه،
دیدم - آاااا...خ - زشت بود!

سرچیر: از محلات گالش نشین شهر املش

۱۲

لباس قاسم آبادی به تن دئشت
زبیل دست. ئیته، چایی گوف بزَن دئشت
لاکو، یکشنبه بازار کلاچای
مئری! وختی بدئم، فورسن دئشت!

برگردان:

لباس قاسم آمادی به تن داشت
زنبیل پُر از چایی به دست داشت
دختره را یکشنبه بازار کلاچای
مادر! وقتی دیدم جای بلعیدن داشت

۱۳

خئسی املش بشوم، وارأن بوارس
می یابوی رم بگود بشو چلارس
بدئم پیر لاکو یابو سواره
م بئدی جیر بومه می سر دفارس!

برگردان:

می خواستم املش بروم، باران بارید
یابویم رم کرد و چلارس رفت
دیدم پیر دختری سوار یابوست
مرا که دید پایین آمد و بر سرم آوار شد!

چلارس: از روستاهای شمالی و جلگه ای املش

۱۴

تو هرچی دئنی، تی شی می شی نی تم تی
و یا نه! می شی می شی، تی شی نی تم می...
لاکو! چی چی بخئسم، چی چی ببو؟
کی شی کی شی بو؟ چی چی بو به چی چی؟!

برگردان:

تو هر چی داری مال خودت و مال من نیز از آن تو
و یا نه! مال من از آن خودم و مال تو نیز از آن من
دختر! چی خواستم و چه شد؟
مال کی از آن کی شد و چی به چی شد؟!

مو گالش وچه گم، تو شهری لاکو
بَنِشْتَم تِی خَانه دوکونده زانو
خیال بئودم م دوس ویتی، بئدمه،
دس. آ دئییه مَره سیبیلی جارو!

برگردان:

من پسرک گالش (دامدار کوه نشین) هستم، تو دختر شهری
(کنار) خانه ات چمباته زدم
خیال کردم به من علاقه مند شدی؛ دیدم
به من جاروی سیبیلی فرم دادی!

بِییه می گوش بون بگو یواشی
پیئم زن خازی: صُب - بَعْدَظْری، کی؟
هَبِئَنم مُطریب و نُقَّار و نی
می خواخور - مَئِر و می پئر و براری!

برگردان:

بیا بیخ گوشم آرام بگو

بیایم خواستگاری: صبح - بعد از ظهری، کی؟

مطرب و نقاره و نی می آورم

(و) خواهر و مادر و پدر و برادرم را!

توضیح: شکل دیگر تلفظ " هَبِئَنم " به معنی می آورم؛ " اَبِئَنم " نیز می باشد.

۱۷

"حَلیمه جان" می خاطر خایه نامَه
ایشون خانه جیر گالشگلامه
لاکوی نه مئر دئنه نه پئر، مئری جان
برار دئنه، "آهه" بوگه تمامَه!

برگردان:

حلیمه جان نام خاطر خواهم است
خانه یشان پایین گالشکلام است
دختره نه مادر دارد و مه پدر، مادر جان!
برادر دارد، بله بگوید تمام است!

توضیح: گالشکلام: از روستاهای شهرستان لنگرود

لاکو، آسونه بادام باغ دئنه
پیله میجیک و چشمان، زاغ دئنه
یته لیوان آندی، جان مئری!
ولی عادت کونی، دوماغ دئنه!

برگردان:

دختره، آستانه اشرفیه باغ بادام دارد
مژه بلند و چشمانی زاغ دارد
به اندازه لیوان، مادر جان!
اما عادت می کنی، دماغ دارد!

پیر لاکو، آنگو خئنه می جی
بالیشکه با پر قو خئنه می جی
حیاط مئِن، مئری! گاچه بداره
دو سوته گاب و کولو خئنه می جی!

برگردان:

پیر دختره، انگو ازم می خواهد
(ناز) بالش با پر قو ازم می خواد
توی حیاط خانه، مادر جان! طویله داشته باشد
دو سه راس گاو و گوساله ازم می خواهد!

۲۰

لاکوی ؛ مئرا! پَسّه، چاق ایسّه، بساجه
لاکو مــــــئر مانع با می ازدواجه
بشئوم دهیاری مئن دهیار بــــئوتم
لاکو مئری موسون کئه خئن بیاجه!؟

برگردان:

دخترک؛ مادرا! کوتاه قد است، چاق و بساز است
مادرِ دختره مانه با ازدواج من است
رفتم دهیاری به دهیار گفتم
مادر دختره مثل کی رو می خواد پیدا کنه!

خَـبَر بَارْدَن هَـچین عاشق بَبویَه
یَـتِه چوشمه ° دَچین عاشق بَبویَه
چی خاکی خَئِن مئری می سر دَکوئِم؟
کیجا، گیلون ° زمین عاشق بَبویَه!

برگردان:

خبر آوردند مفت مفتکی عاشق شده است
چشم بر هم زدنی عاشق شده است
چه خاکی بر سرم بریزم مادر!
دختره گیلان زمین عاشق شده است!

توضیح: کوه نشینان گیلان و مازندران، مناطق جلگه ای شمال ایران را گیلان می گویند. برای مثال؛ یک کوه نشین رامسری وقتی به شهر رامسر می آید، می گوید: **گیلان بشوم.** یعنی گیلان رفتم.

۲۲

لاکو، چای چین و اهل کار ایسه
بخور و بخوس جی بیزار ایسه
مئری! -خانه - تلاکوته نخسنه
تله گوره، لاکو بیدار ایسه!

برگردان:

دختره، چای چین و اهل کار است
از بخور و بخواب بیزار است
مادر! خانه، خروس نمی خواهد
خروس خوان، دختره بیدار است!

لاکو؛ گاز و گبیل دئنه د نگو!
به دندان؛ خوک بیل دئنه د نگو!
دیم و ناک چاله بون، ده تار مو مئر!
موسون بیج پیل دئنه د نگو!

برگردان:

دختره لب و دهانی دارد که می‌رس!
دندانی چون دندان خوک دارد که می‌رس!
به صورت و زیر زرخدان، ده تارِ مو، مادرا!
همچون سوزنک های خوشه برنج دارد که می‌رس!

توضیحات: گاز و گبیل: دک و پوز؛ قسمت جلوی صورت. / بیج پیل؛ بوج پیل: سوزنک های خوشه برنج

تی نُمزودَ بَدِئِن لوتکا سوارَه
گونَن - ایشَه بَنم! - ورزا سوارَه
لاکو رفتی وَچَه! تهران گرفتِی؟
بِیاد خانَه یقین ما را سوارَه!

برگردان:

نامزدت را دیدند که سوار لوتکا (کرجی) است

می گویند - آاااا...خ! - سوار گاو نر است

پسر! دختر رفتی تهران گرفتِی؟

بیاید خانه یقین بر ما سوار است!

اشاره: کلاج° فارسی صحبت گوَدن؛ اصطلاحی است که فرد گیلک زبان به دلیل عدم تسلط به زبان فارسی نمی تواند برخی از واژگان و افعال فارسی را به کار بگیرد و از واژگان زبان مادری برای تکمیل کلام خود استفاده می کند که در این حالت می گویند طرف کلاج° فارسی صحبت می کند.

به عمد، در بیت دوم این دوبیتی طنز گیلکی ، از این شیوه استفاده شده است.

مئری جان! اوی مئری جان! اوی مئری جان!
به حق پَن تن این صوبَّ خوروس خوان
ببوم زومَه، تَ با زَمَئِر و می زن
بِنَنَم پابوس آقای خراسان!

برگردان:

مادر جان، آی مادر جان! آی مادر جان!
به حق پنج تن آل عبا در این سحرگاه
داماد شوم، ترا با مادر زن و زخم
می برم پابوس آقای خراسان (امام رضا علیه السلام!)

تَره تنگوله ایسه لاکو، مئرجان!
توفنگی لوله ایسه لاکو، مئرجان!
دَخن گرزنه جی غوصه نداری،
پیلام چوله ایسه لاکو، مئرجان!

برگردان:

شوخ و شنگ است دختره، مادر جان!
لوله تفنگی است دختره، مادر جان!
دیگر نباید از گزنه واهمه ای داشته باشی
ساقه آقطی است دختره، مادر جان!

توضیح: پِلَهَم؛ پِلَام، پِیَلَم: آقطی؛ گیاه التیام بخش. برگ و ساقه های آقطی را بر جای شخص گزنه
گزیده می مالند.

مئری جان! لالَ گو ایسه می نُمزود
دُچارَ ورزه خو ایسه می نُمزود
واپورسئم هر کسه، می دس نومه یه
کوره بَخورده او ایسه می نُمزود!؟

برگردان:

مادر جان! نامزدم بی زبان و بی آزار است
مبتلا به خواب سنگین است (سنگین خواب است)
از هر کسی پرسیدم، به دستم نیامد
نامزدم آبِ کجا را خورده است؟

توضیحات: لالَ گو: آدم بی زبان و فروتن / ورزه خو: خوابِ گاو نر و کنایه از سنگین خواب

لاکو، اوستاد دانشگاه ایسه
چیک. آ دئم می دیله، آگاه ایسه
ایطو مئرا شلمان زاکان که گوئن
بدا نوه ی کوتول شاه ایسه!

برگردان:

دختره، استاد دانشگاه است
دل از دست داده ام، آگاه است
این طور مادرا بچه های شلمان می گویند
انگاری نوه ی کوتول شاه است!

توضیح: کوتول شاه شلمانی: از شاهان گیلان که جز بقایای قلعه ای موسوم به دژ کوتول شاه شلمانی در دیلمان، اطلاعاتی از این شاه در دست نیست.

لَاکو، پِسکَالِه هَمچین کُـول ایسه
وَر و قُوندوله و تَمبـُـول ایسه
یه کم شفتی میجاز و پوشت سر گوی
یه میـنکام مَری! موزقول ایسه!

برگردان:

دختره، اندکی لنگ و چلاق است
گیج و گوشتالو و تنبل است
کمی خُل و غیبت گوی است
کمی هم مادر جان! آب زیرکاه است!

۳۰

لاکو کله، بگو چه رو به جئوره
پئر ارثی صاحب چن باغ چئوره
مئری! معلوم ببو امرو چی واسه،
لاکو جیهاز مئن گرباز و تئوره!

برگردان:

سر دختره بگو چرا رو به بالاست
پدر ارثی صاحب چند باغ بایر است
مادر! امروز معلوم شد برای چه
توی جهیزیه ی دختره، گرباس و تبر است!

۳۱

لَاکُو چاروق دگودای جان مئری!
پوله، ساروق دگودای جان مئری!
سره تَشکِه بزای؛ یته، نه! دوته
ویتای صندوق دگودای جان مئری!

برگردان:

دختره چارق (پا افزار) به پا کرده است جانِ مادر!
پول را در بقچه گذاشته است جانِ مادر!
سرِ بقچه را گره زده است؛ یکی گره نه! دو تا
بقچه را برداشته توی صندوق گذاشته است جانِ مادر!

۳۲

خاکاره و مُوشورفه و چوپاره
سه روزه لاکو، مئری! با مو قاره
خوبئنه کولکافیسی دار گوفه:
بشین زن خازی ته فصل بهاره!

برگردان:

ماهی تابه و پارچ مسی و طبق مدور
سه روزه دختره با من قهره
چرخ ریسک بر بالای درخت می خواند:
بروید خواستگاری تا بهار تمام نشده است!

۳۳

لاکو چشمان، مِث دریا کبوده
چاشو چئوده، ویتِه کمر دَبوده
لاکو! مئری! گونم تو ایشتنوئی
بشیم بئینیم! مره یاسه واگوده!

برگردان:

چشمان دختره، به رنگ دریا نیلی ست
چادر شب دوخته و به کمرش بسته است
دختر! مادر جان! می گویم و تو می شنوی
برویم ببینیم! دلم هوایش را کرده است!

۳۴

لاکو پئر، مهربان؛ مئر، ساده ایسه
کوچه سر خانه، نبش جاده ایسه
بمانی؛ منظورم ایسه مئری جان!
می خُشیخا؛ امه همساده ایسه!

برگردان:

پدر دختره، مهربان؛ مادرش ساده است
خانه یشان سرِ کوچه، نبش جاده است
بمانی؛ منظورم من است مادر جان!
خاطر خواه (خوشی خواه) من همسایه مان است!

توضیحات: بمانی از اسامی اصیل دخترانه گیلانی. خَشَخا؛ خَاشَخا؛ خُشیخا؛ خُشیخا که همگی به معنی خوشی خواه (خاطر خواه) می باشند؛ تا آن جا که اطلاع دارم در هیچکدام از فرهنگ نامه های گیلکی زبان نیامده است.

این واژه ی عاشقانه در منطقه ی شلمان، کاربرد دارد و من آن را اولین بار در سال ۱۳۷۱ در یکی از دوبیتی هایم به کار گرفته ام.

۳۵

اینه موسون لاکو — و تابال نیده بئوم
دیم و دیم کول سر گؤخال نیده بئوم
همین بئوتم: "هنم زن خازی... " متری!
ای جور پا برهنه خوشحال نیده بئوم!

برگردان:

دختر مثل این تا به حال ندیده بودم

بر روی صورت و گلگونه هایش خال درشت (چون لگه های بدن گاو) ندیده بودم

همین گفتم: " می آیم خواستگاری... " مادر جان!

این جور الکی خوشحال (تا به حال) ندیده بودم!

۳۶

می خاطرِ خا مَئری! کج دُوک رِیسه
صُوبَ سر نیشنه، مغریب ویرِیسه
گونه: "ابریشمی چَئونم تی مَئره
می دست و دیم کول و دیمه و آلیسه!"

برگردان:

خاطر خواه من ابریشم تاب است
صبح می نشیند، غروب بر می خیزد
می گوید: ابریشمی برای مادرت ببافم
تا دست و صورت و گونه هایم را بلیسد!

۳۷

لأفنده فوسنه گـو، خئن چی گودن
ببوی بیزار چاشـو، خئن چی گودن
لاکو دیل سرد. آ بو با مو مـئری جان!
در این زال بئوده آفتو، خئن چی گودن!

برگردان:

گاو، افسار پاره کرده است، باید چه کرد؟
از چادر شب بیزار شده است، باید چه کرد؟
دختره دلش با من سرد شده است مادر جان!
در این برزخ سوزان، باید چه کرد؟

توضیح: در این دوبیتی گیلکی از آرایه های ادبی بطور شاخص استفاده شده است.

۳۸

خودا را شُکرا! لاکو بی سَ—واته
گونم: "لیوان" گونه: "نه! این خلاته"
خَئسم از قبل در جریان بی مَترا!
لاک—وعاشق ببومه، پور زَماته!

برگردان:

خدا را شکر دختره بی سواد است
می گویم: لیوان می گوید: نه این سفال است
می خواستم مادر! از قبل در جریان باشی
دیر زمانی است که عاشق دختره شده ام!

توضیحات:

۳۹

بدا او بو که فشکس، خئن چی گودن؟
خوروشتی بو بگنس، خئن چی گودن؟
هیطو بی سرصدا، می جان مئری!
لاکو می سر دکالس، خئن چی گودن؟!

برگردان:

انگاری آبی بود که گلو را سوزاند، چه باید کرد؟
خوروشتی بود که گندید، چه باید کرد؟
همین طور آرام و بی صدا مادر جانم!
دختره بر سرم آوار شد، چه باید کرد؟!

۴۰

شَلار و شال و پابزار خَننه می جی
لاکو، فوندوقی گوشوار خَننه می جی
بَشیم زَن خازی یه نه؟ جان مئری!
چی بَنونم؟ باغ و بیجار خَننه می جی

برگردان:

شلوار و شال و پا افزار می خواهد ازم
دختره گوشوار فندقی می خواهد ازم
برویم خواستگاری یا نه؟ جان مادر!
چی کنم؟ باغ و شالیزار می خواهد ازم!

شَلمان - سوم اردیبهشت ۱۳۹۵ خورشیدی